

СИЛЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОРГАНІЗАЦІЯ БОРОТЬБИ ЗА ЖИВУЧІСТЬ КОРАБЛЯ”

Освітній ступінь:	Бакалавр
Галузь знань:	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність:	254 Забезпечення військ (сил)
Спеціалізації:	Морально-психологічне забезпечення у підрозділах, на кораблях Пошуково-рятувальні та водолазно-аварійні роботи на морі
Освітній ступінь:	Бакалавр
Галузь знань:	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність:	255 Озброєння та військова техніка
Спеціалізація:	Корабельні енергетичні установки Корабельна зброя та засоби навігації Корабельне радіотехнічне озброєння та засоби зв'язку

Одеса
1. ВІДОМОСТІ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Попроцький Ігор Станіславович
Профайл викладача	
Е-mail:	poprockiy_igor@ukr.net
Сторінка курсу	
Консультації	четвер 15.30-16.30 аудиторія 310, резерв субота 09.00-11.00

2. АНОТАЦІЯ.

Начальна дисципліна “Організація боротьби за живучість корабля” є програмою циклу професійної підготовки обов’язкової частини навчального плану. Начальна дисципліна “Організація боротьби за живучість корабля” викладається курсантам, які здобувають освіту у відповідності до 6-го рівня Національної рамки кваліфікацій / Першого циклу Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр (*bachelor, first cycle degree*)). Вивчення матеріалу даної навчальної дисципліни сумісно з дисциплінами, які мають наукове, соціально-економічне та військово-професійне спрямування дозволяє сформувати майбутнього військово-морського спеціаліста не тільки як лідера нового типу, налаштованого на перемогу, а як офіцера який має знання та навички щодо організації боротьби особовим складом за живучість корабля.

Підґрунтям для вивчення курсу “Організація боротьби за живучість корабля” є знання та уміння, які отримали курсанти під час вивченні дисциплін циклів загальної та професійної підготовки, а саме: “Фізика”, “Вища математика”, “Теоретична механіка”, “Теорія будови та живучість корабля”. В свою чергу, навчальна дисципліна “Організація боротьби за живучість корабля” є підґрунтям для вивчення наступних дисциплін: “Корабельні допоміжні механізми та системи”, “Організація пошуково-рятувальних робіт”.

У відповідності до вимог освітньо-професійної програми та професійного стандарту підготовки військово-морського спеціаліста навчальна дисципліна “Організація боротьби за живучість корабля” викладається курсантам на другому курсі.

Основною метою навчальної дисципліни є:

отримання знань, формування навиків та вмінь, які необхідні майбутнім офіцерам Військово-Морських Сил Збройних Сил України з боротьби за живучість корабля під час повсякденної діяльності та отриманні бойових (аварійних) пошкоджень корабля.

Даний курс є підґрунтям для подальшого саморозвитку здобувача вищої освіти у майбутній професійній кар'єрі, що відповідає однієї з загальних компетентностей за освітнім стандартом.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни “Організація боротьби за живучість корабля” побудований у вигляді окремих тем, які є самостійним завершеним елементом навчальної програми, тим самим забезпечується побудова змісту та структури вивчення дисципліни в логічно-структурній, науково-обґрунтованій послідовності, яка дає змогу забезпечити підготовку курсантів за структурно-логічною схемою.

Модуль 1. Живучість корабля.

Змістовий модуль 1. Забезпечення живучості корабля та його непотоплюваність.

Тема 1.1. Боротьба за живучість корабля.

Розглядаються питання аналізу аварійності і основні причини загибелі кораблів. Керівні документи по БЗЖ корабля. Боротьба з пожежами на кораблі. Боротьба з надходженням води в середину корабля. Боротьба з небезпечними концентраціями шкідливих речовин.

Тема 1.2. Організація боротьби за живучість у складі бойового посту.

Розглядаються питання боротьби за непотоплюваність у складі бойового посту. Боротьба з пожежами у складі бойового посту. Рубежі оборони по боротьбі з водою і пожежею.

Тема 1.3. Попередження аварійних пошкоджень корабля.

Розглядаються питання попередження вибухів і пожеж на кораблі. Попередження надходження забортної води всередину корабля. Попередження виникнення небезпечних концентрацій шкідливих речовин (газів) в приміщеннях корабля.

Тема 1.4. Конструктивне та організаційно - технічне забезпечення живучості надводного корабля.

Розглядаються питання конструктивного та організаційно - технічного забезпечення непотоплюваності корабля. Конструктивне та організаційно - технічне забезпечення вибухо-пожежобезпеки корабля.

Тема 1.5. Відновлення остійності та спрямлення пошкодженого корабля.

Розглядаються питання підтримання і контролю остійності та запасу плавучості корабля. Відновлення остійності і спрямлення пошкодженого корабля.

Тема 1.6. Головні напрямки боротьби з бойовими та аварійними пошкодженнями корабля.

Розглядаються питання визначення головних напрямків при боротьбі за живучість корабля. Організація керівництва боротьбою за живучість.

Змістовий модуль 2. Вибухопожежобезпека надводного корабля.

Тема 2.1. Теоретичні основи процесів горіння та гасіння пожеж.

Розглядаються питання джерела і причин корабельних пожеж. Прийоми гасіння корабельних пожеж.

Тема 2.2. Тактика боротьби за живучість.

Розглядається тактична схема гасіння пожеж. Тактична схема боротьби за непотоплюваність.

Змістовий модуль 3. Живучість озброєння й технічних засобів. Підготовка особового складу до боротьби за живучість.

Тема 3.1. Забезпечення живучості зброї та технічних засобів.

Розглядаються питання конструктивного забезпечення живучості зброї та технічних засобів. Організаційно - технічне забезпечення живучості зброї та технічних засобів. Боротьба за живучість зброї та технічних засобів.

Тема 3.2. Позаштатні формування, які створюються для боротьби з аварією.

Розглядаються цілі та завдання позаштатних формувань. Обов'язки посадових осіб, які входять до позаштатних формувань. Особливості дії позаштатних формувань при боротьбі з аваріями.

Тема 3.3. Ліквідація наслідків бойових і аварійних пошкоджень корабля силами особового складу в морі.

Розглядаються питання організації ремонтно-відновлювальних робіт на пошкодженому кораблі. Прийоми і способи ліквідації наслідків аварійних пошкоджень корабля силами особового складу в морі.

Тема 3.4. Підготовка особового складу до боротьби за живучість корабля.

Розглядаються види підготовки особового складу до БЗЖ. Методи підготовки особового складу до БЗЖ. Планування підготовки особового складу до БЗЖ.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Організація освітнього процесу в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету “Одеська морська академія” побудована з урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, а саме, курсанти, науково-педагогічні працівники та адміністрація вищу діють відповідно до: Положення про Інститут Військово-Морських Сил Національного університету “Одеська морська академія”¹; Положення про організацію освітнього процесу в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету “Одеська морська академія”²; Положення про оцінювання знань курсантів (слухачів) за кредитно-модульною системою в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету “Одеська морська академія”³; Положення про індивідуальний графік навчання курсантів в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету “Одеська морська академія”⁴ та ін.

Академічна доброчесність

Академічна доброчесність – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Порушеннями академічної доброчесності курсантами (під час виконання завдань за програмою навчальної дисципліни) вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман. З боку викладача є неприпустимим хабарництво.

За порушення академічної доброчесності курсанти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (творче завдання (есе), контрольна робота, залік тощо); позбавлення підвищеної академічної стипендії; відрахування із закладу освіти.

5. КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

---

¹ <https://ivms.mil.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/polozhennya-pro-instytut-vijskovo-morskyh-syl.pdf>

² <https://ivms.mil.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-instytutu-vms-2.pdf>

³ [Положення-про-оцінювання-знань-курсантів.pdf \(mil.gov.ua\)](#)

⁴ <https://ivms.mil.gov.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-individualnyj-grafik-navchannya-kursantiv.pdf>

За умов кредитно-модульної технології навчання контроль успішності курсантів з навчальної дисципліни “Організація боротьби за живучість корабля” поділяється на поточний, самоконтроль та підсумковий контроль з навчальної дисципліни.

Поточний контроль успішності – це перевірка знань курсантів, що проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до робочої навчальної програми дисципліни. Його мета – систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, вміння використовувати теоретичні знання при вирішенні практичних (творчих) завдань тощо. Застосування поточного контролю під час викладання навчальної дисципліни дозволяє отримати зворотній зв’язок з аудиторією, стимулювати навчально-пізнавальну діяльність курсантів та використовувати принципи диференціювання та індивідуальності для оцінки успішності курсантів.

Самоконтроль, має на меті, оцінку курсантами ступені засвоєння кейса (теми), заняття, шляхом проведення самооцінювання. Питання для самоконтролю наводиться у заключній частині кожного кейсу (теми).

Підсумковий контроль проводиться по закінченню курсу вивчення навчальної дисципліни та має на меті перевірити ступень засвоєння навчального матеріалу та набуття освітніх і професійних компетентностей курсантами. При цьому застосовується принцип об’єктивності оцінювання знань курсантів. Підсумковий контроль проводиться наприкінці 4-го семестру за результатами складання підсумкового тестування з навчальної дисципліни та на підставі результатів модульно-рейтингового контролю на протязі навчання.

Під час оцінювання результатів курсантів на кожному етапі контролю їх успішності, викладач, дотримується *принципу об’єктивності*, тобто кожна окрема оцінка має бути об’єктивною і відповідати істинній якості та кількості засвоєних знань і вмінь.

Розподіл балів, які отримують курсанти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (R) для семестрової атестації у вигляді екзамену, формується як сума рейтингового балу з кредитного модуля за семестр (R_C), рейтингового балу з кредитного модуля за екзамен (R_E) та сума заохочувальних (штрафних) балів (R_3):

$$R = R_C + R_E \pm R_3.$$

Рейтингова оцінка курсанта (слухача) з кредитного модуля (R), складається з балів, що він отримує за:

- виконання три групових завдань;
- виконання три контрольних роботи;
- виконання три практичних завдань;
- штрафні та заохочувальні бали;
- відповідь на екзамену.

Розрахунок шкали рейтингової оцінки (в балах) кредитного модуля

Рейтинговий бал з кредитного модуля за семестр складає:

$$R_C = R_{кр} + R_{ГЗ} + R_{ПЗ} = 30 + 15 + 15 = 60 \text{ балів.}$$

Рейтинговий бал з кредитного модуля за екзамен дорівнює 30% від R_C :

$$R_E = R_C \frac{0,3}{1 - 0,3} = 40 \text{ балів.}$$

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання за семестр

Контрольні роботи.

Максимальна кількість балів ($R_{кр}$) на всіх контрольних роботах дорівнює:

$$R_{кр} = 10 \times 3 = 30 \text{ балів.}$$

Ваговий бал за одну відповідь дорівнює – 10:

- повне та самостійне виконання контрольної роботи _____ 10-9;
- неповна відповідь на три запитання контрольної роботи _____ 8-7;
- повне та самостійне виконання 2-х питань _____ 6-5;

- неповна відповідь на 2 питання _____ 4-3;
- відповідь на одне питання _____ 2-1;
- відсутня відповідь на питання _____ 0

Робота на групових заняттях.

Максимальна кількість балів ($R_{ГЗ}$) на всіх групових заняттях дорівнює:

$$R_{ГЗ} = 5 \times 3 = 15 \text{ бал.}$$

Ваговий бал за одне групове заняття дорівнює – 5:

- повне та самостійне виконання групового завдання _____ 5-4;
- неповне, але самостійне виконання завдання на груповому занятті- 3-2;
- виконання завдання на груповому занятті з допомогою викладача- 1;
- курсант (студент) не здатний виконати завдання на груповому занятті навіть з допомогою викладача _____ 0.

Робота на практичних заняттях.

Максимальна кількість балів ($R_{ПЗ}$) на всіх групових заняттях дорівнює:

$$R_{ПЗ} = 5 \times 3 = 15 \text{ бал.}$$

Ваговий бал за одне практичне заняття дорівнює – 5:

- повне та самостійне виконання практичного завдання _____ 5-4;
- неповне, але самостійне виконання практичного завдання _____ 3-2;
- виконання практичного завдання за допомогою викладача _____ 1;
- курсант (студент) не здатний виконати практичне завдання навіть з допомогою викладача _____ 0.

Штрафні та заохочувальні бали.

Сума штрафних, так і заохочувальних балів (R_3) не має перевищувати $0,1R_C$ (6 балів):

- активна участь в роботі на групових та практичних заняттях _ +2;
- виконання завдань з удосконаленням методичних та дидактичних матеріалів з дисципліни _____ +3-6;
- участь у конкурсі наукових праць інституту _____ +2-6;
- відсутність на практичному, лабораторному груповому занятті без поважної причини _____ – 3.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання за екзамен

Максимальна кількість балів за екзамен (R_E) дорівнює – 40:

- повна відповідь на два теоретичні питання у повному обсязі і правильно вирішена практична задача екзаменаційного білету 40;
- повна відповідь тільки на два теоретичні питання білету ____ 30;
- повна відповідь тільки на одне теоретичне питання білету ____ 10;
- правильна та у повному обсязі вирішено практичну задачу екзаменаційного білету _____ 10;
- часткова відповідь на одне теоретичне питання білету _____ 5-9;
- практичну задачу білету вирішено не у повному обсязі _____ 10-19;
- відповідь на теоретичне питання білету містить грубі помилки 1-4;
- вирішення практичної задачі білету містить грубі помилки ____ 1-9;
- відсутність відповіді на теоретичне питання білету _____ 0;
- відсутність вирішення практичної задачі білету _____ 0.

Значення R	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
65 - 79	C	
55 - 64	D	задовільно
50 - 54	E	
35 - 49	FX	незадовільно
1 - 34	F	

Умови допуску до екзамену

Курсант допускається до екзамену, якщо він до початку екзамену ліквідував заборгованість за всіма видами робіт, які передбачені робочим навчальним планом (робочою програмою навчальної дисципліни).

Рейтинговий бал з кредитного модуля за семестр має бути не менше за 35% від суми вагових балів контрольних заходів протягом семестру ($0,35 \times R_C = 0,35 \times 60 = 21$ бал).

Курсант, який протягом семестру набрав менше за 21 бал до екзамену не допускається і повинен підвищити свій рейтинговий бал (суму балів) з кредитного модуля за семестр (R_C) за рахунок часу відведеного на самостійну роботу.

У разі, коли рейтинговий бал (сума балів) з кредитного модуля за семестр (R_C) складає не менше ніж 90% від суми вагових балів контрольних заходів протягом семестру ($0,9 \times R_C = 0,9 \times 63 = 54$ бала), викладач має право без додаткового опитування визначати (за згодою курсанта (слухача, студента)) оцінку за шкалою ЄКТС – "B" та національною шкалою – "добре".

Порядок застосування рейтингової системи оцінювання

Рейтингова система оцінювання успішності з навчальної дисципліни доводиться курсантам (слухачам, студентам) на першому занятті.

Рейтинговий бал (сума балів) з кредитного модуля, яку курсант (слухач, студент) набрав протягом семестру (R_C) доводиться до курсанта

(слухача, студента) на останньому занятті. На передодні екзамену викладач виставляє її у відомість обліку успішності.

Після оцінювання курсанта (студента) за результатами відповідей на екзамені, викладач визначає рейтинговий бал (R_E).

Рейтингова оцінка (в балах) кредитного модуля (R) визначається як сума рейтингового балу з кредитного модуля, яку курсант (слухач, студент) набрав протягом семестру (R_C) та рейтингового балу за результатами відповідей на екзамені (R_E).

Для визначення оцінки за шкалою ЄКТС та національною шкалою рейтингова оцінка (в балах) кредитного модуля (R) переводиться згідно з таблицею. Отримані результати вносить до відомості обліку успішності.

Перескладання екзамену проводиться за окремим розкладом.

Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни охоплює: підручники та посібники, зазначені у списку літератури, нормативні документи та інтернет-ресурси (відображаються у додатковому матеріалі, що розміщений на *Google disk* чи *Google Calendar* викладача).

Рекомендована література

Базова

1. Ємец А.О., Татарков Д.Б. Забезпечення живучості кораблів ВМС України, 2005.

Керівні документи

1. Наказ МО України № 415 від 25.11.03. Положення про корабельну службу у ВМС ЗС України, 2003.

2. Наказ ГК ВМС України № 62 від 06.02.04. Порадник з боротьби за живучість надводного корабля, 2004.

3. Наказ ГК ВМС України № 61 від 06.02.04 Порадник з боротьби за живучість надводного корабля який перебуває в ремонті, 2004.

4. Наказ ГК ВМС ЗС України № 143 від 14.05.03. Порадник щодо використання та утримання аварійно-рятувального майна надводних кораблів, суден і підводних човнів ВМС ЗС України, 2003.

5. Наказ ГК ВМС України № 163 від 12.06.02. Порадник для відпрацювання первинних заходів боротьби за живучість особового складу на кораблях ВМС ЗС України, 2002.

6. Наказ ГК ВМС ЗС України № 334 від 17.11.06. Тимчасовий поради́ник з надання допомоги аварійному кораблю, 2006.

7. Наказ ГК ВМС ЗС України № 355 від 17.12.07. Правила підготовки до боротьби за живучість на надводних кораблях ВМС ЗС України, 2007

8. Наказ ГК ВМС ЗС України № 300 від 20.10.06. Правила водолазної служби ВМС ЗС України.